

СТАТУС – ОДНООСІБНИК», ПОКЛИКАННЯ – КОЛЕКТИВІСТ

ЗАЯВИ У КОЛГОСП НЕ ДОЧЕКАЛИСЯ

Про колективізацію у наших краях завжди судили по тому, скільки в кого землі, реманенту, худоби, так би мовити, усупільнили. Чимало людей з гіркою згадували про цей болючий процес у другій половині сорокових – на початку п'ятдесятих років ХХ століття. А ностальгічні спомини повертали їх у той час, коли вони успішно газдували на своїх десятинах і гектарах. І навіть зачасти виправдана чисельними здобутками колективна система господарювання не витривала з них одноосібницького духу. А між тим навіть у морі колективізації знаходилися острівці непокорених суспільною стихією приватних господарів. Одним із таких острівків були Полицяки з Борбина.

Усе-таки першу скрипку у непокорі новій системі господарювання грав старший брат Інокентій. Як пригадає його син Олександр, батько зявся, що в колгосп не вступить. І навіть безапеляційно заявив:

– Заяви у колгосп від мене не дочекаєтесь!

Треба віддати належне його зятості і навіть мужності дотриматися обіцянки. А заодно і його братам Панасу та Артему. Чи то газдування на десятигектарному полі примагнітило їх до землі, чи далася ознака вроджена тяга керуватися власними господарськими орієнтирами, чи, може, органічне несприйняття нового суспільного ладу із його колективними заморочками зіграло вирішальну роль, але Полицяки у колгосп так і не вступили. Одного Божого дня представники місцевої влади і місцевого колгоспу обкосили їх поле, скошене завезли на колгоспну ферму, а трьох борбинців залишили, як кажуть, при бубнових інтересах. Щоправда, залишили 0,20 га присадибної ділянки разом із садибою.

Але у такому безземельному цейтноті Інокентій Полицяк не впау у відчай. Мав коня, молотарку, культиватора, а ще мозолисті руки, які не цуралися найважчої роботи. Власне, отой коник і виручав новопеченого опозиціонера. Газда справно платив податок за вороного, доглядав його, як дитину, а той віддячував господарю. Скажімо, їздив Інокентій у Цумань, заготовляв і навантажував на віз дрова, а згодом продавав їх в Олиці на Волині.

ПОЛОНІВ П'ЯТЕРО НІМЦІВ

Власне, у життєписі Інокентія Полицяка було чимало цікавих сторінок, вартих уваги письменника-романіста. У Першу світову війну якось захопив у полон 5 вояків кайзерівської Німеччини. Вів ворожих солдат у штаб і в той же час розмірковував про можливі результати геройського вчинку. За таке його могли нагородити Георгієвським хрестом і призначити командиром. А командир – у розумінні воїна російської армії – це той, хто першим кидається в атаку, а, відтак, ризикує бути вбитим. Звісно, навіть такі геройські перспективи не тішили скромного фронтовика. У воєнному вирі кмітливий і не боязливий воїн «подарував» полонених бойовим побратимам, які все-таки переймалися і «георгіями», і командирськими посадами.

На фронтах «царської» війни Інокентій Полицяк одержав важку контузію. Можливо, ця мітка певним чином була стримуючим фактором для тих, хто був готовий «натиснути» на «єдинолічника», аби той став зговірливішим і написав заяву у колгосп. А так лише цвіркали йому, але не зачіпали.

До речі, після контузії на фронті Інокентій Полицяк довгий час лікувався у військовому госпіталі у Києві. Через тридцять п'ять літ – у 1952 році він приїде до свого сина Олександра, який у тому ж госпіталі лікувався під час служби у Радянській Армії. Цікаво у тій історії те, що син видужував у тій же палаті і найцікавіше – на тому ж ліжку, що у революційному 1917 році його батько...

ХРАМ БУДУВАЛИ У ВІЙНУ

У 1941 році Інокентій Полицяк організував односельців на будівництво церкви. Мовляв, іде війна і ніхто не знає, як складеться життя. А буде храм – буде куди зайти і помолитися Богу.

Від слів перейшли до діла. Зрозуміло, що з будівельними матеріалами виникали проблеми, але від задуму ніхто не відступав. Якось із Рокитного борбинці привезли скло на церкву, за яке мали розрахуватися зерном. Якраз те збіжжя на підводах побачили німці і наклали арешт на товар.

Наступного дня «розрулювати» ситуацію в Острожець подався Інокентій Полицяк. Пояснив чужинцям, що і до чого. Мовляв, тим зерном громада має розрахуватися за скло, привезене на церкву. На диво, німець не заперечував, а навпаки, дав команду з'ясувати, скільки і які матеріали потрібні. За справу взявся начальник управи Соловійов. Причому, перейнявся богоугодною справою настільки, що навіть заповів поховати себе біля храму у Борбині. До будівництва церкви доклали зусиль багато односельців, у тому числі Федір Сусол – майбутній церковний староста, Дем'ян Козел – касир та інші.

Коли у 1944 році радянські війська визволили від окупантів село, то Інокентій Полицяк вів перемовини з райвійськкомом Богуслаєвим про те, щоб десять борбинців не мобілізували на фронт, а дали їм можливість завершити будівництво храму. Дипломатичний хист перемовника дав результат: не десять, а чотирьох чоловік залишили добудувати храм: Панаса і Артема Полицяків, Прохора Бутова та Івана (прізвище забулося). Щоправда, з часом їх все-таки не обминула мобілізація. Причому Прохор та Іван поклали голови на полі бою. Кілька десятків літ пам'яткою про них та інших жителів Борбина була церква, яку зводили усім селом...

ДЕСЯТЬ ЛІТ ЗА ПАТЕФОНА

У післявоєнному розбраті енкаведисти арештували і відправили у місце не так віддалені Петра Поліщука – швагра Інокентія Полицяка. Завинив перед новою владою пан Петро через патефона, яко-

го навідріз відмовився віддати скороспілим поціновувачам чужого майна. Звісно, «господарі життя» як по нотах розіграли оперативну комбінацію, внаслідок якої пан Поліщук поплатився за свою принциповість – його засудили на 10 років таборів. Причому, «пришили» справу, що начебто на подвір'ї Петра Поліщука приземлявся американський літак.

А невдовзі постраждала і його дружина Олександра – сестра Інокентія Полицяка, яку також запроторили у тюрму. Звісно, зухвалі дії деяких представників нової влади настільки обурили Інокентія, що він взявся визволити із неволі сестру. Спакував дві валізи усіляких наїдків і подався у далеку дорогу. У ході розмови із начальником тюрми розповів, за які «гріхи» сестра відбуває покарання. Той уважно вислухав і пообіцяв допомогти.

Додому Інокентій повернувся без валіз, а за кілька тижнів сестра переступила поріг рідної хати. А ось Петро Поліщук загинув у таборах...

За кмітливість, проникливий розум і ділову хватку у селі Інокентія жартома називали «Ленін».

У Інокентія Полицяка були дочка Віра і три сини: Олександр, Петро і Василь (на фото вгорі). Ніхто з них не спокусився на долю колгоспника, хоча на стежках життя пліч-о-пліч трудилися із ними. Донька Віра працювала у ФАПі с. Борбин, Василь і Олександр – в автотранспортному підприємстві у Млинові, а Петро – у «Сільгосптехніці» в Острожці. Нині тішитесь білим світом лише Олександр Інокентійович (на фото знизу із сином Володимиром і онуком Мар'яном), а два брати і сестра уже за межею вічності. У 1969 році відплив за позаземні обрії і їх батько Інокентій Полицяк, який за статусом був «єдинолічник», а за душевним покликанням – колективіст...

Віталій ТАРАСЮК.